



Jobb is lehetne a megyei folyók üledékének biológiai állapota Fotó: Schmidt Andrea

## Üledéklakó élőlények a Tiszában és a Marosban

A Tisza és mellékfolyói vízminőségét az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség (illetve jogelődjei) több évtizede, rendszeres kémia és biológia monitoring keretében ellenőrzi és 2001-től kezdődően az addig végzett vízvizsgálatokat kiegészítették az Európai Unió Víz Keretirányelv követelményeihez igazodva – az említett folyók gerinctelen üledéklakó faunájának vizsgálatával és az üledék nehézfém tartalmának mérésével.

A Tisza Csongrád megyei szakaszának hat pontján (Tiszasziget, Szeged, Tápé, Algyő, Mindszent, Csongrád) évente három alkalommal végezzük az üledéklakó fauna, elsősorban minőségi felmérését. A Hármas-Körösög (Magyartés), míg a Maros három pontján végezzük az üledéklakó élőlények mintavételezését, Nagylak, Makó, és Szeged térségében.

A Tiszában és a Hármas-Körösben minden mintavételi ponton azt tapasztaltuk, hogy a folyami kagyló, festőkagyló és vándorkagyló előfordulása töme-

ges, ezenkívül kisebb mennyiségben egyéb kagylófajok is megtalálhatók. Egyes csigafajok, mint például a gyöngy-csiga szintén nagy számban lakják az említett folyókat, mellettük egyéb csigafajok kisebb-nagyobb populációi is jelen vannak az üledékben. Öröndetes, hogy a Tiszavirág lárvái nemcsak a Tiszában, hanem bizonyos helyeken a Marosban is tömegesen fordulnak elő. Korábban a Maros folyóból a hetvenes, nyolcvanas évekre jellemző nagyobb nehézfém terhelés hatására valóban eltűntek a kagylók, de vizsgálataink szerint az utóbbi években, kisebb populációi ismét megtalálhatók az iszapban a léstő és tompakagylóknak. Több csigafaj jelenlétét is észleltük a folyóban, a gyöngycsiga itt is tömegesen fordul elő. A legutóbbi mintavételünk során – Szeged térségében – mindkét folyóban kecskerákot is találtunk, amely a kérszlárvá és kagylófajok mellett szintén fontos indikátorfaj. A fentebb vázoltak a Tisza és a Maros vízminőségének javuló tendenciáját mutatják.

Természetesen korántsem lehetünk megelégedve térségünk folyóinak vízminőségével, még sok tennivaló van a kiváncsnak tartott jó, vagy kiváló vízminőség elérése érdekében, amely egyébként EU-követelmény is.

A folyók üledékében nehézfémek is jelen vannak, és ez részben természeti adottság. Mennyiségüket a geológiai tényezőknél kívül természetesen az emberi – szennyező – tevékenység is befolyásolja. Az üledék nehézfém vizsgálatára vonatkozóan sajnálatos módon nem állnak rendelkezésünkre olyan hosszú idősorok, mint a víz esetében. Nehézfémekre vonatkozóan jelenleg nincsenek olyan elfogadott határértékek, melyekhez hasonlóan lehetne a mért koncentrációkat, mennyiségeket.

A néhány éve, évi két alkalommal végzett mérések eredményei a 2000. évi tiszai cianid és nehézfém szennyezők üledékre gyakorolt hatását nem jelzik a Tisza alsó szakaszán.

Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség

### NAPI SZOLGÁLTATÓ, KULTURÁLIS PROGRAMAJÁNLÓ

**TAXI 3 333-333**

20 óra: *A tűz öceánja.* Színes amerikai film.

#### BALÁSTYA

19 óra: *Holnapután.* Színes, m. b. amerikai film.

#### BORDÁNY

18 óra: *Az utolsó számuráj.* Színes amerikai film.

#### DESZK

19 óra: *Trója.* Színes amerikai film.

#### KISZOMBOR

18 óra: *Elvarázolt kastély.* Színes, m. b. amerikai film.

#### PITVAROS

19 óra: *Shrek 2.* Színes, m. b. amerikai film.

#### KÖZÉLET

**SZEGED**  
**A SZAB-székében** (Somogyi u. 7.) 10.10 órakor: a Miniszterelnöki Hivatal munkáértékezte; 12 órakor: MTA Szegedi Területi Bizottság Elnökségének ülése; 15 órakor: Az MTA Szegedi Területi Bizottság Tudósklubjának hagyományos szalonnasütő programja az egyetemi fűvészkertben. Rossz idő esetén a program 2004. szeptember 17-én kerül megrendezésre.

**Az Arany Oroszlán étterem teraszán** 17.30 és 19.30 órakor: Szeged Fashion 2004. EzerArc őszi divatshow.

**A közéleti kávéház rendezvénye a Royal Szállóban** (Kölcsey u. 1–3.) 18 órakor: „Állj meg egy pillanatra, s lásd, amit én!” Kiállítás megnyitó kávéházi est. Vendég: Lőrincz Mária Magdolna festőművész. Közreműködik: Farkas László előadóművész.

Beszélgetőtársak: Kohári Nándor önkormányzati képviselő, Tóth Attila művészeti író. Dobóczky Zsolt diaporáma filmjének bemutatása. A kiállítás szeptember 15-ig tekinthető meg.

**Az egyetemi fűvészkert** (Lövéde út 42.) 10-től 18 óráig; **a Szegedi Vadspark** (Kálvária sgt.) 10-től 18 óráig várja látogatóit.

**A szegedi csillagvizsgáló** (Kertész u.) 18-tól 21-ig óráig várja az érdeklődőket.

#### ALGYŐ

**A Jaluában** (Búvár u. 5.) 15 órakor: hit- és lélekközlő; 16.30 órakor: Fiesta tánciskola (Pálincó Lujza).

#### KONCERT SZEGED

**A Blueseum Étterem e Pubban** (Zárda u. 7.) 21 órakor: Coco Bongo latin est.

**A JATE-klubban** (Toldi u. 2.) 21 órakor: NEO-koncert. Utána party DJ Fraserrel. Lézer: Laserdesigner. 19 óratól a kávézóban Kő & Sambafrica Club.

#### KIÁLLÍTÁS SZEGED

**A Bálint Sándor Művelődési Házban** (Temesvári krt. 42.) megnyílt: Alsómocsolád – 2004 – a Szegedi Szépművészeti Céh Művésztaборának beszámoló kiállítása. A tárlat megtekinthető: naponta 10-től 18 óráig, vasárnap és hétfő szünnap.

**A Bartók Béla Művelődési Központ B Galériájában** (Vörösmarty u. 3.) megnyílt: Halmos Klára grafikusművész Zárt és nyitott ablakok című kiállítása. Megtekinthető: szeptember 24-éig, munkanapokon 10-től 18 óráig.

**Az Olasz Kulturális Központban** (Dugonics tér 12.) megnyílt: a X. táblakép-festészeti biennálé – Szeged című tárlat. A kiállítás megtekinthető: szeptember 17-éig naponta 10-től 18 óráig, hétfő szünnap.

**A várban** (Stefánia sétány) megnyílt: A tengerek ékszerai című kiállítás. A tárlat megtekinthető: szeptember 26-áig, naponta 10-től 17 óráig, hétfőn szünnap.

**A Heller Ödön Művelődési Otthonban** (Szeged-Tápé, Budai Nagy Antal u. 18–20.) megnyílt: Hagyományaink a mában 3. – Magyar népművészeti ihletésű öltözetkiállítás. A tárlat megtekinthető: szeptember 19-éig, naponta 10-től 18 óráig.

## Nyelvi pongyolaságaink: ahan...!

Ezt az ismeretlen szót egyre gyakrabban lehet hallani. Voltaképpen az „igen” pongyola formája, amelyet a mi gyermekkorunkban még természetesen mondtunk. Az idők folyamán azonban csiszolódott a magyar nyelv, melynek hatására akár beszédben, akár írásban értelmezhető nyoma lett. Emlékszem egy tápai diaktársamra, aki ekképpen kiáltott: – Tehén, ide hallgass! (Te, hé, idehallgass! – helyett). Számtalan ehhez hasonló szó élt az időben ajkunkon, amelyeket szüleink is, de főként a tanítók igyekeztek letiltani a szánkról. Természetesen fogva nem tartozott ezen stílusatlanságok közé az őző nyelvjárás. Beszédben tudatlanul is örítették ezt a formát, ám írásban nem alkalmazták. Talán csak akkor, ha valakitől valamit pontosan szó szerint idéztünk. Ha valaki figyelmetlenségéből egy vagy több szót rossz hangsúllyal, pongyolán ejtett ki, azt előbb-utóbb csúfolták társai.

Manapság a fiatalságnak azon része között is találunk – szerintük pajkos – stílusatlan szavakat, amelyeket mások beszédében rosszállóan ők is észrevesznek. A minap a rádióban iskolásokkal készült riportot hallgattam. A gyerekek arra a kérdésre, hogy van-e kedvenc tantárgyük, ahannal válaszoltak. Gyors és hirtelen válaszadások alól mi, idősebbek sem mentesülünk. Az utóbbi évtizedekben hagyományörző együttesek dalaiban hallhatjuk a csodálatos táji kifejezéseket. Ezek nem tőrnek meg a pongyolaságot, csak a sérthetetlen tisztaságot. Így bizony, ahan. Jaj, bocsanat, tán csak nem fertőzöttem meg?

Nem kisebb gond van a „z” betűvel. A napokban,

mint már annyiszor – hallottam a rádióban: „a zárban benne értendő a csomagolás díja is”. Figyelmes ember ilyenkor netán az ajtó zárlyukában vizsgálódik?

Hasonló az úr, ahova hajdan Gagarin is röpött. Akkor így konstatazták: „ember kering a zürben.” Azért nem folytatom, nehogy szórszállasogatóknak véljenek. Annyi bizonyos, hogy napjainkban igen sokan sértjük meg édes anyanyelvünket. Kevés azok száma, akik nem esnek ebbe a hibába, azokat örömmel hallgatni, tanulniuk kell tőlük.

A nyelvünkben található egyre több pongyolaság között meglehetősen sokan sértjük meg anyanyelvünket, hogy onnan azokat kiirtani nem lehet.

Nevezhetjük bár egy kis jóindulattal zsgorognak, jövevénynévszók, más nyelvből való áthatásnak, ne adj Isten parasztonak szónak. Számunkra, nyelvünkért felelősséget érzők számára a tiszta, konkolymentes anyanyelv használata és tanítása föltétlen fontos. Ezt a tisztán csillogó és érthető nyelvet „édeszüllék” méhében kezdjük tanulni, majd az anyatejmel magunkba szopva erősítettük és örizzük mindhalálig.

Csodálatos díszítéseit, a tájnyelveket bátran, örömmel és érző tudatossággal használjuk. Bálint Sándor szavával: kicsi ez az ország ahhoz, hogy ne értenénk meg egymást.

A pongyolaságokat viszont inkább kerüljük, hogy tiszta beszédünkkel állhassunk más tájakra való honfitársaink elé. Pont ezt követeli magyarságunk.

IFJ. LELE JÓZSEF, SZEGED

## Kerekezés a Fekete sas utcán

Szegeden, a Fekete sas utcára valóban ki lehet rakni a „megtelt” táblát, de a járdán vezetett kerékpárutakra is lehetne táblát rakni, „használatlan” felirattal. Az ugyanis, hogy a közlekedéstervezők bizonyos helyváltoztatási formákat egy kalap alá vehetnek-e, többek között a mozgások lefolyásának szokásaitól és szabályaitól függ. A kerékpárosokkal ellentétben a gyalogosoknak sem irányjelzést nem kell adniuk, sem a sávvalás szabályai nem kell törődniük. Szűk helyen elkerülhetetlen, hogy ennyire különböző közlekedők egymást kölcsönösen veszélyeztessék és akadályozzák.

A kiskörúton lett volna még egy lehetőség a járdai kijelölés mellett, mégpedig a kerékpársáv. Ahhoz azonban a fasor fáinak tövéig kellett volna szélesíteni az utat, másfelől a Belvárosi híd esete után valószínűleg sok ellenzője lett volna (nagy részét itt is indokolatlanul) a kerékpársávnak. A Fekete sas utca a körúttal szemben viszont a következő előnyökkel rendelkezik: rövidebb összeköttetést teremt és a kerékpárosok nem kényszerülnek a körút nagyobb forgalmába és szennyezettebb levegőjébe.

Kerékpáros sorstársaim nevében is köszönöm, hogy vannak, akik aggódnak amiatt, hogy a kerékpárosok nem férnek el a kes-

keny Fekete sas utcában. Köszönjük, de el fogunk, éppúgy, mint az Oskola utcában. Le lehet mérni, az sem szélesebb! A Belvárosi hídon is el lehetett férni, most már Szeged felé viszont nem, a gyalogosok ugyanis fityegnek a kijelölésre. Ugyanez lenne a kiskörút járdáján is, amin egyébként régebben sem volt felfestve kerékpárút. A parkolóhelyek számának csökkentése kétségtelen tény, de azért az is megfontolandó, hogy ha

már most is három kört kell megtenni autóval, parkolóhelyet keresve, akkor jó-e a helyzet? Nem jó, és nem is lehet javítani rajta, kivéve ha minden épület alá mélygarázst építünk. Ez az út aligha járható, ezért a másikat követi a városvezetés, amelynek lényege az autómentes belváros fokozatos kialakítása. Ez nyugaton működik. Nálunk is ez lehet az egyedüli cél, ha élhető várost akarunk.

NAGY GÉZA, SZEGED



Nem kell féltetni a bicikliseket

Fotó: Miskolczi Róbert

**PROGRAM PONT**

2004. SZEPTEMBER 10. NAPI SZOLGÁLTATÓ, KULTURÁLIS PROGRAMAJÁNLÓ

E-mail címünk: ajanlo@delmagyar.hu

**MOZI SZEGED BELVÁROSI MOZI NAGYTEREM**

16 és 20 óra: *Trianon.* Színes magyar dokumentumfilm.  
**BELVÁROSI MOZI FILMTÉKA**  
14.45 óra: *Black Mor szigete.* Színes, m. b. francia rajzfilm; 16.15 és 20.45 óra: *Szezon.* Színes magyar film; 18 óra: Versenyfilmek vetítése; 19 óra: *Matthew Mitchell Trio koncertje* – free jazz + super 8 mm

**BELVÁROSI MOZI KAMARATEREM**

16, 18.15 és 20.30 óra: *Rossz nevelés.* Színes spanyol film.  
**GRAND CAFE**  
17 óra: *Rekonstrukció.* Dán film; 19 óra: *Lilja 4 ever.* Dán-svéd film; 21 óra: *Dogville – A menedék.* Dán-svéd-francia-olasz film; **PLAZA CINEMA CITY**  
*Én, a robot:* 13.15, 15.30, 17.45, 20.15, 22.30 óra.  
*Arthur király:* 12.15, 14.45, 17.15, 19.45, 22.15 óra.  
*Dühöngés:* 14.15, 17.30 óra.  
*Garfield:* 14, 16, 18, 20, 22 óra.

*A macskanő:* 18.15, 20.15, 22.15 óra.

*Bajos csajok:* 13.45, 15.45, 17.45, 19.45, 21.45 óra.  
*A sötétség krónikája:* 13.15, 15.30, 17.45, 20, 22.15 óra.  
*Szex, csajok, Ibiza:* 14.45, 16.45, 18.45, 20.30, 22.30 óra.  
*Pókember 2.:* 12.30, 15, 17.30, 20, 22.30 óra.  
*Én és a hercegem:* 15.15 óra.  
*Függség:* 13.15, 19.45, 22 óra.  
*A legelő hősei:* 13 óra.  
*Hirtelen 30:* 16.15 óra.

**VÁSÁRHELY KÖRZŐ MOZI**

17.45 és 20 óra: *Pókember 2.* Színes, m. b. amerikai film.  
**MOZAIK MOZI**  
17.45 óra: *Vándormadarak.* Színes francia természetfilm; 20 óra: *Szerelmemre hangolva.* Színes hongkongi film.

**MAKÓ**  
20 óra: *Padlógáz.* Színes, m. b. német film.  
**SZENDES**  
17.30 óra: *Rekonstrukció.* Színes dán romantikus film;

**GÖRY**

A PROGRAMPONT TÁMOGATÓJA:  
Göry Pince & Terasz, 6723 Szeged, Liszt u. 9.

Asztalfoglalás:  
(62) 422-157